Г.В. МУЛЯР, О.С. ХОВПУН, Т.О. ЧАСОВА

*Галина Володимирівна Муляр, кандидат історичних наук, доцент Академії праці, соціальних відносин і туризму**

ORCID: 0000-0003-2636-0509

*Олексій Сергійович Ховпун, кандидат юридичних наук, завідувач кафедри Академії праці, соціальних відносин і туризму***

ORCID: 0000-0002-5753-966X

*Тетяна Олександрівна Часова, кандидат юридичних наук, старший викладач Академії праці, соціальних відносин і туризму****

ORCID: 0000-0002-0293-6123

МЕХАНІЗМ ОСКАРЖЕННЯ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ ЯК ЗАСІБ ЗАХИСТУ ПРАВ ПІДОЗРЮВАНОЇ ОСОБИ

Питанням, яке набуло активного обговорення серед науковців та практичних працівників, стала можливість оскарження такого процесуального документа, як повідомлення про підозру. Саме прийняття рішення щодо повідомлення про підозру є важливою дією на стадії досудового розслідування, яка надає можливість підтвердити або спростувати винуватість особи та на підставі зібраних доказів притягнути її до кримінальної відповідальності. В свою чергу, не обгрунтовані висновки сторони обвинувачення та суду щодо набуття статусу підозрюваної особи свідчать про порушення прав та законних інтересів особи та в подальшому спричинення наслідків, пов'язаних із такою дією. Враховуючи новизну матеріалу, питання щодо оскарження повідомлень про підозру є малодослідженим та потребує детального розгляду.

Беззаперечним є той факт, що слідчі/прокурори, зловживаючи своїм службовим становищем, можуть безпідставно повідомити особі про підозру, здійснюючи тиск на неї саме таким чином. У подальшому рішення щодо даної особи буде прийматись у суді, а особи, які повідомляють про підозру, не будуть нести відповідальність, у разі отримання виправдувального вироку.

Слідчий суддя повинен відреагувати на скаргу, яка надійшла, та прийняти рішення: задовольнити її або відмовити у задоволенні. Інститут оскарження повідомлення про підозру може стати ефективним засобом захисту прав особи у разі належного його застосування. Норма закону з цього приводу зовсім нова, тому дослідження процедурного механізму застосування такої дії: написання скарги, її подання, розгляд, винесення рішення та виконання рішення є актуальним для розгляду. Цікавим є те, що слідчий/прокурор у разі отримання ухвали про скасування повідомлення про підозру можуть усунути недоліки, передбачені в ухвалі, та вручити таке повідомлення повторно. Саме тому врегулювання питання оскарження повідомлення про підозру є важливим кроком забезпечення прав підозрюваної особи.

Науковою основою даної статті стали праці таких українських науковців, як О.М. Алієва, В.Г. Гончаренко, С.В. Гончаренко, О.В. Іващенко, О.В. Капліна, Н.П. Черняк, а також інших дослідників, які зробили значний внесок у розробку правових аспектів, пов'язаних із розглядом повідомлення особи про підозру (правових підстав, змісту повідомлення), встановлення статусу підозрюваної особи. Питання оскарження повідомлення про підозру розглядалися наступними науковцями: А.В. Мельниченко, А.І. Палюх. При цьому низка питань потребує дослідження та більш детального вивчення, особливо під час встановлення правових підстав для оскарження повідомлення про підозру та проблем, які можуть виникати під час такого оскарження.

Метою статті є дослідження інституту «повідомлення про підозру» в частині оскарження такої дії. Розгляд процедурного механізму забезпечення права особи на оскарження повідомлення про підозру: встановлення суб'єктів, які мають право на оскарження, структуру скарги, механізму подачі скарги до слідчого судді, виконання ухвали слідчого судді та внесення відповідних даних до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Окрема увага приділяється етичним аспектам винесення рішень слідчими суддями на скарги про повідомлення про підозру.

© Г.В. Муляр, О.С. Ховпун, Т.О. Часова, 2019

* *Galyna Muliar, Ph.D. in History, Associate Professor of the Academy of Labour, Social Relations and Tourism*

** *Oleksii Khovpun, Ph.D. in Law, head of the Department of the Academy of Labour, Social Relations and Tourism*

*** *Tetiana Chasova Ph.D. in Law, Senior Lecturer of the Academy of Labour, Social Relations and Tourism*

Виклад основного матеріалу. Повідомлення про підозру – важливий і відповідальний етап для слідчого/прокурора в розрізі притягнення винної особи до кримінальної відповідальності. Чому винної? Саме повідомлення про підозру має свої особливості: після збору та оцінки доказів, встановлення особи виникає законна можливість повідомити їй про підозру. При цьому, набувши відповідного статусу, підозрюваний, його захисник чи законний представник мають право реалізувати можливість оскарження такого повідомлення, якщо вони вважають, що така дія необґрунтована. У такому випадку виникає питання закріплення процедурного механізму подання скарги та отримання рішення. Саме налагодження такого механізму складання скарги, підстав оскарження та виконання рішень суду є актуальними питаннями дослідження.

Відповідно до Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (ч. 2 ст. 19). Конституція України вказує на те, що кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, посадових і службових осіб (ст. 55)¹.

Конвенція про захист прав людини та основоположних визначає, що кожен, чий права та свободи, визнані в Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинено особами, які здійснювали свої офіційні повноваження (ст. 13)².

Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК) гарантує кожному право на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності суду, слідчого судді, прокурора, слідчого в порядку, передбаченому КПК (ст. 24). При цьому завданнями кримінального провадження є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений чи засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура (ст. 2).

КПК закріпив положення ст. 276 як повідомлення про підозру та визначив вчинення цієї дії можливою у випадках: 1) затримання особи на місці вчинення кримінального правопорушення чи безпосередньо після його вчинення; 2) обрання до особи одного з передбачених КПК України запобіжних заходів; 3) наявності достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення. Підозрюваним є особа, якій в порядку ст. ст. 276–279 КПК України повідомлено про підозру або особа, яка затримана за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення (ст. 42 КПК).

Законодавець визначив підстави повідомлення особі (особам) про підозру та висунув вимоги щодо документального оформлення вказаного процесуального документа. Оскільки повідомлення може бути тільки письмовим документом, існують необхідні реквізити щодо його вірного заповнення: 1) дані щодо особи, яка здійснює повідомлення (прізвище та посада слідчого, прокурора); 2) анкетні відомості особи, яка повідомляється (прізвище, ім'я та по батькові, дата та місце народження, місце проживання, громадянство); 3) номер кримінального провадження, у межах якого здійснюється повідомлення; 4) зміст підозри; 5) кваліфікація кримінального правопорушення; 6) стислий виклад фактичних обставин кримінального правопорушення; 7) права підозрюваного; 8) підпис слідчого/прокурора, який здійснив повідомлення (ст. 277 КПК)³. Дотримання вказаних вимог процесуального документа та його правильне складання є запобіганням оскаржити таке повідомлення в технічному плані, посилаючись на відсутність одного з елементів підозри.

Рішення про підозру приймається з моменту збирання доказів, які дають підстави для слідчого/прокурора проводити досудове розслідування щодо встановлення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення (злочин) та притягти її до відповідальності. Доказами, достатніми для повідомлення про підозру, повинні визнаватися докази, що отримані законним шляхом та які дають можливість зробити припущення про вчинення певною особою кримінального правопорушення (злочину).

Існує відповідний процесуальний порядок вручення повідомлення про підозру, порушення якого також може слугувати підставою для оскарження. Повідомлення про підозру має бути вручено в день його складання слідчим або прокурором, а у разі неможливості – спосіб, передбачений КПК для вручення повідомлень. Для затриманої особи таке повідомлення вручається не пізніше 24 годин з моменту затримання. Відомості щодо повідомлення про підозру невідкладно вносяться слідчим, прокурором до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР). Тобто, існує чіткий механізм дії вручення такого повідомлення. У разі, якщо особа переховується від органів досудового розслідування, таке повідомлення може бути вручене у спосіб, передбачений КПК для вручення повідомлень.

Після повідомлення особі про підозру, особа, яка раніше не мала статусу у кримінальному провадженні, набуває статус підозрюваної особи. Набувши статус підозрюваної особи, отримавши ряд прав та обов'язків, така особа отримує право на звернення до суду з метою оскарження повідомлення про підозру. Зміни до КПК вступили в дію з березня 2018 р., чим надали підозрюваному право на таке оскарження, оскільки раніше така норма була відсутня. У разі невідповідності підозри нормам закону, особа може подати скаргу слідчому судді та спробувати на стадії досудового розслідування кримінального провадження доводити свою невинуватість. Така дія вказує на можливість захистити свої права та законні інтереси.

Відповідно до параграфу 2 п. 4 Прикінцевих положень Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 03 жовтня 2017 р. положення щодо мож-

ливості оскаржувати повідомлення про підозру вводиться в дію через три місяці після набрання чинності Закону та не мають зворотної дії в часі. Також вони застосовуються до справ, за якими відомості про кримінальне правопорушення внесені в Єдиний реєстр досудових розслідувань після введення в дію цих змін⁴. Фактично підозрюваний, його захисник чи законний представник не можуть оскаржити повідомлення про підозру, вручено до 15 березня 2018 р., що позбавляє величезну кількість осіб реалізувати своє право.

Оскарження підозрюваним, його захисником чи законним представником на етапі досудового розслідування рішень, дій чи бездіяльності слідчого чи прокурора, зокрема повідомлення про підозру після спливу одного місяця чи двох місяців з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку чи злочину відповідно, але не пізніше закриття прокурором кримінального провадження або звернення до суду з обвинувальним актом (ст. 303 КПК України)⁵.

Як зазначав А.В. Мельниченко, одним із недоліків КПК є відсутність можливості у сторони захисту на оскарження письмового повідомлення про підозру⁶. О.В. Капліна вважає, повідомлення про підозру – це процесуальна діяльність, зміст якої полягає у складанні слідчим або прокурором письмового повідомлення про підозру та його врученні особі відповідно до ст. ст. 276–279 КПК України⁷.

На думку, О.В. Іващенко, повідомлення про підозру – це етап стадії досудового провадження та форма повідомлення⁸. В свою чергу, О.М. Алієва зазначив, що повідомлення особи про підозру – це одне з важливих процесуальних рішень, яке приймає прокурор або слідчий за погодженням з прокурором до закінчення розслідування у кримінальному провадженні. У цьому процесуальному рішенні на основі доказів, зібраних під час проведення досудового розслідування, конкретна особа набуває статусу підозрюваного⁹.

А.І. Палюх повідомлення про підозру вважає одним із важливих процесуальних рішень під час здійснення кримінального провадження в стадії досудового розслідування¹⁰. Н.П. Черняк зазначає, що повідомлення особи про підозру вважається одним із важливих процесуальних рішень, яке приймає прокурор або слідчий за погодженням з прокурором до закінчення розслідування в кримінальному провадженні¹¹.

Пропозиція передбачити можливість оскарження підозри насамперед спрямована на захист прав та інтересів громадян. Сьогодні, навіть якщо повідомлення про підозру винесено безпідставно, з порушенням вимог законодавства та на підставі фальсифікованих доказів або доказів, отриманих незаконним шляхом, чим істотно порушуються права та інтереси особи, підозрюваний не має права оскаржити вручення йому повідомлення про підозру як окремих процесуальний документ або дій слідчого, прокурора, що полягали у врученні йому повідомлення про підозру. У будь-якому випадку краще зайвий раз ще на етапі досудового розслідування перевірити законність дій органу слідства, ніж потураючи протиправним діям правоохоронців, порушувати права людей. Адже навіть у разі, коли суд у справі виніс виправдувальний вирок, ніхто не поверне людині становище в суспільстві та втрачений час і можливості бути з родиною та близькими¹².

Судді мають величезне навантаження щодо розгляду справ, тому прийняття рішень у кримінальних провадженнях може тягнутись роками. Саме тому оскарження повідомлення про підозру може стати дієвим інструментом під час здійснення правосуддя. Оскарження повідомлення про підозру може стати інструментом запобігання зловживанням своїми службовими повноваженнями слідчим або прокурором, недопущення тиску на особу через повідомлення про підозру.

Однією із підстав звернення із скаргою про скасування повідомлення про підозру є обґрунтованість самого процесуального документа. Наприклад, при застосуванні запобіжного заходу слідчий суддя повинен перевірити обґрунтованість підозри, але досить часто таке питання залишається осторонь, а суддя розглядає лише наявність ризиків, передбачених у клопотанні про застосування запобіжного заходу. Слідчий суддя, розглядаючи скаргу, повинен встановити обґрунтованість підозри шляхом витребування в органі досудового розслідування матеріали кримінального провадження. Дослідження самого процесуального документа та матеріалів справи допоможуть вивчити неточності й описки, які можуть слугувати підставою для скасування підозри. До основних підстав для відміни підозри можна віднести такі: не збігаються дати, прізвища, найменування осіб, обставини справи, відсутні підписи уповноважених службових осіб, протиріччя в показаннях, неналежне вручення повідомлення про підозру тощо.

Особа, яка звертається із скаргою (підозрюваний, захисник, законний представник) мають особливу увагу приділити оформленню скарги на повідомлення про підозру та долученню копій документів, якими обґрунтовується скарга. Скарга на повідомлення про підозру повинна містити такі обов'язкові реквізити: 1) номер кримінального провадження; 2) правова кваліфікація кримінального правопорушення (злочину); 3) особа, яка була повідомлення про підозру; 4) зміст підозри; 5) підстави щодо скасування повідомлення про підозру; 6) уповноважений суб'єкт, яким здійснювалось повідомлення; 7) дані щодо особи, яка подає скаргу (підозрюваний, захисник, законний представник); 8) підписи осіб та інше.

Копії документів, які бажано долучити до скарги: 1) копія витягу з ЄРДР із внесенням даних щодо підозрюваної особи в реєстр; 2) копія повідомлення про підозру; 3) копії документів, які підтверджують доводи щодо оскарження повідомлення про підозру; 4) копії документів, які підтверджують повноваження особи, яка подає скаргу. Саме належне оформлення скарги та доцільно долучені документи допоможуть слідчому судді зрозуміти підстави такого оскарження та прийняти рішення.

Проблеми із скасуванням підозри можуть виникнути на рівні вирішення етичних питань спілкування між суддями. Фактично один із суддів обрав підозрюваному запобіжний захід та постановив в ухвалі, що підозра є обґрунтованою. Надалі, уже в статусі підозрюваної особи слідчим суддею можуть розглядатись клопотання про обшук, тимчасовий доступ до речей та документів, накладатись арешт на майно тощо. Після

отримання скарги слідчий суддя може прийняти рішення не скасовувати повідомлення про підозру через намір не підставляти своїх колег, якими раніше виносяться рішення у кримінальному провадженні щодо підозрюваної особи.

У разі отримання позитивної ухвали про скасування повідомлення про підозру важливим етапом є виконання такої ухвали, правильне її процесуальне оформлення у матеріалах провадження та виключення відомостей про підозрювану особу з Єдиного реєстру досудових розслідувань.

У п. 5.2. Наказу Генерального прокурора України № 69 від 17 серпня 2012 р. «Про Єдиний реєстр досудових розслідувань» зазначено, що особа, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення та стосовно якої прийнято рішення, передбачено п. п. 1–4, 6, 9-1 частини першої ст. 284 КПК України, п. 1-1 частини другої ст. 307 КПК України, виключається із загальної кількості облікованих осіб у кримінальному провадженні. Саме п. 1-1 частини другої ст. 307 КПК України регламентовано внесення змін до ЄРДР у разі скасування повідомлення про підозру¹³.

Скасування ухвалою слідчого судді повідомлення про підозру не позбавляє слідчого/прокурора можливості усунути недоліки, на які посилається суд та фактично вручити таке повідомлення повторно. Оскільки у ст. 279 КПК закріплено, що у разі виникнення підстав для повідомлення про нову підозру або зміну раніше повідомленої слідчий/прокурор зобов'язані виконати дії, визначені КПК. На стадії досудового розслідування, після вручення повідомлення про підозру, уповноважені на це службові особи можуть зібрати відомості, які спростовують підозру або встановити факти, що зібраних доказів може бути недостатньо для прийняття рішення в суді. У такому випадку сторона обвинувачення має прийняти рішення про закриття кримінального провадження на підставі ст. 284 КПК та виключити відомості про особу, якій було повідомлено про підозру, як такої, що не вчинила кримінального правопорушення¹⁴.

Оскаржуючи повідомлення про підозру важливо не обмежуватись викладом формальних обставин, необхідно більш ґрунтовно висловити свою позицію, перерахувавши всі можливі аргументи визнання дії, вчинені органом досудового розслідування незаконними.

Аналізуючи судові рішення щодо факту оскарження підозри, можна вказати, що слідчі судді розглядають та приймають скарги. Одне із перших рішень було винесено слідчим суддею Рівненського міського суду Рівненської області К.Е. Ореховською у справі № 569/81/16-к від 11 січня 2016 року. Слідчий суддя розглянула скаргу адвоката щодо не здійснення слідчим дій щодо вручення повідомлення про підозру, зобов'язала слідчого або процесуального прокурора вчинити дії щодо виключення з ЄРДР відомостей з кримінального провадження про оголошення підозри особі. Суддя обґрунтувала своє рішення щодо скасування повідомлення про підозру наступним: повідомлення про підозру, яке вручено з порушенням вимог ст. 278 КПК брату підозрюваного, не містить погодження прокурора та його підпису, повних анкетних даних підозрюваного, змісту підозри, стислого викладу фактичних обставин кримінального правопорушення, у вчиненні якого підозрюється особа, у тому числі зазначення часу, місця його вчинення, а також інших суттєвих обставин, відомих на момент повідомлення про підозру. Підозрюваному не роз'яснено його процесуальні права. Підставою для скасування повідомлення про підозру стало не тільки процесуальне оформлення документа, а й обґрунтованість самої підозри¹⁵. При цьому судова практика ще формується через новизну оскарження повідомлення про підозру.

Висновки. Можемо зробити висновок, що оскарження повідомлення про підозру виступає інструментом захисту прав підозрюваної особи. Зміни до КПК у березні 2018 р. надали можливість особі, яку повідомили про підозру в порядку ст. ст. 276–279 КПК та надано статус підозрюваної особи (ст. 42 КПК), прийняти рішення про оскарження такого повідомлення. Право на оскарження мають підозрюваний, його захисник, законний представник.

Повідомлення про підозру має містити: 1) дані щодо особи, яка здійснює повідомлення; 2) анкетні відомості особи, яка повідомляється; 3) номер кримінального провадження, у межах якого здійснюється повідомлення; 4) зміст підозри; 5) кваліфікація кримінального правопорушення; 6) стислий виклад фактичних обставин кримінального правопорушення; 7) права підозрюваного; 8) підпис слідчого/прокурора, який здійснює повідомлення.

Скарга на повідомлення про підозру повинна містити обов'язкові реквізити: 1) номер кримінального провадження; 2) правова кваліфікація кримінального правопорушення (злочину); 3) особа, яка була повідомлення про підозру; 4) зміст підозри; 5) підстави щодо скасування повідомлення про підозру; 6) уповноважений суб'єкт, яким здійснювалось повідомлення; 7) дані щодо особи, яка подає скаргу (підозрюваний, захисник, законний представник); 8) підписи осіб. До скарги обов'язково потрібно додати копії документів, якими вона обґрунтовується (копія витягу з ЄРДР із внесенням даних щодо підозрюваної особи в реєстр; копія повідомлення про підозру; копії документів, які підтверджують доводи щодо оскарження повідомлення про підозру; копії документів, які підтверджують повноваження особи, яка подає скаргу).

Скарга подається слідчому судді до суду в межах територіальної юрисдикції розслідування кримінального провадження. Слідчий суддя повинен розглянути скаргу, перевібивши викладені у ній доводи. До основних підстав для відміни підозри можна віднести: не збігаються дати, прізвища, найменування осіб, обставини справи, протиріччя в показаннях, неналежне вручення повідомлення про підозру, відсутні підписи службових осіб, які повідомляють про підозру, не роз'яснені процесуальні права підозрюваної особи тощо. Важливо, формуючи скаргу та пакет документів до неї, дотримуватись усіх вимог законодавства та чітко прописати підстави, які слугують основою звернення із скаргою.

- ¹ Конституція України: прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-ВР>
- ² Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: набула чинності 3 вересня 1953 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004
- ³ Кримінальний процесуальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Ст. 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n5941>
- ⁴ Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Закон України від 03 жовтня 2017 р. № 2147-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2017. № 48. Ст. 436. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2147-VIII>
- ⁵ Кримінальний процесуальний кодекс України: там само.
- ⁶ Мельниченко А.В. Захист прав громадян під час проведення певних процесуальних дій. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2016. № 3. С. 45–46.
- ⁷ Капліна О.В. Підозра у кримінальному провадженні: поняття, ознаки, сутність. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1(5). С. 238–242.
- ⁸ Іващенко О.В. Інформування учасників кримінального провадження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Одеса, 2013. 20 с.
- ⁹ Алієва О.М. Загальний аналіз інституту повідомлення про підозру. *Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 95-річчю з дня народження д-ра юрид. наук, проф. Стрельцова Льва Михайловича (1918–1979)*. Четверті юрид. читання (м. Одеса, 25 жовтня 2013 р.) / уклад. : З.В. Кузнєцова, А.В. Левенець ; за заг. ред. Л.О. Корчевна ; ОНУ ім. І.І. Мечникова. Одеса : Астропринт, 2013. С. 7–12.
- ¹⁰ Палюх А.І. Участь прокурора в доказуванні під час досудового розслідування: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Львів, 2016. 206 с.
- ¹¹ Черняк Н.П. Процесуальні особливості повідомлення особи про підозру. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 555–561.
- ¹² Лозовий А. У чому полягає суть правок до кримінально-процесуального кодексу. URL: <https://blogs.informator.news/u-chomu-polyahaje-sut-pravok-kryminalno-protseualnoho-kodeksu/>
- ¹³ Про затвердження Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань: наказ Генеральної прокуратури України від 06 квітня 2016 р. № 139. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0680-16>
- ¹⁴ Кримінальний процесуальний кодекс України: там само.
- ¹⁵ Справа № 569/81/16-к: ухвала Рівненського міського суду Рівненської області від 11 січня 2016 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/55139205>

References:

- Konstytutsiia Ukrainy: Pryjniata Verkhovnoiu Radoiu Ukrainy (1996). 30 [in Ukrainian].
- Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod. Nabula chynnosti 3 veresnia 1953.
- Kryminal'nyy protsesual'nyy kodeks Ukrainy (2013). Vidomosti Verkhovnoi rady (VVR). 9–10, 11–12, 13 [in Ukrainian].
- Pro vnesennia zmin do Hospodars'koho protsesual'noho kodeksu Ukrainy, Tsyvil'noho protsesual'noho kodeksu Ukrainy, Kodeksu administratyvnoho sudochynstva Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv: Zakon Ukrainy vid 03.10.2017 № 2147-VIII. 48 [in Ukrainian].
- Mel'nychenko, A.V. (2016). Zakhyst prav hromadian pid chas provedennia pevnykh protsesual'nykh dij. *Naukovyj visnyk Natsional'noi akademii vnutrishnikh sprav*. 3 [in Ukrainian].
- Kaplina, O.V. (2013). Pidozra u kryminal'nomu provadzhenni: poniattia, oznaky, sutnist' / O.V. Kaplina. *Yurydychnyj chasopys Natsional'noi akademii vnutrishnikh sprav*. 1(5) [in Ukrainian].
- Ivaschenko, O.V. (2013). Informuvannia uchasnykiv kryminal'noho provadzhennia : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. iuryd. nauk : spets. 12.00.09. Odessa [in Ukrainian].
- Aliieva, O.M. (2013). Zahal'nyy analiz instytutu povidomlennia pro pidozru. *Materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf., prysviach. 95-richchiu z dnia narodzhennia d-ra iuryd. nauk, prof. Strel'tsova L'va Mykhajlovycha (1918–1979)*. Chetverti iuryd. chytannia, 25 zhovt. 2013 r., m. Odessa / [uklad. : Z.V. Kuznietsova, A.V. Levenets'] ; ONU im. I.I. Mechnykova. Odessa : Astroprynt [in Ukrainian].
- Paliukh, A.I. (2016). Uchast' prokurora v dokazuvanni pid chas dosudovoho rozsliduvannia: dys... kand. iuryd. nauk: spets. 12.00.09. L'viv [in Ukrainian].
- Cherniak, N.P. (2013). Protseual'ni osoblyvosti povidomlennia osobi pro pidozru. *Naukovyj visnyk Dnipropetrovs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. 1 [in Ukrainian].
- Lozovyy, A. U chomu poliahaie sut' pravok do kryminal'no-protseual'noho kodeksu. URL: <https://blogs.informator.nevs/u-chomu-poliahaje-sut-pravok-kryminalno-protseualnoho-kodeksu/> [in Ukrainian].
- Pro zatverdzhennia Polozhennia pro poriadok vedennia Yedynoho reiestru dosudovykh rozsliduvan': Nakaz Heneral'noi prokuratury Ukrainy vid 06.04.2016 № 139. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/lavs/shov/z0680-16> [in Ukrainian].
- Sprava № 569/81/16-k: Ukhvala Rivnens'koho mis'koho sudu Rivnens'koi oblasti vid 11.01.2016 roku. URL: <http://reiestr.tsourt.gov.ua/Reviev/55139205> [in Ukrainian].

Резюме

Муляр Г.В., Ховпун О.С., Часова Т.О. Механізм оскарження повідомлення про підозру як засіб захисту прав підозрюваної особи.

У науковій статті розглядається питання повідомлення особи про підозру, а саме: оскарження такого рішення підозрюваним, захисником чи його законним представником. Висвітлюються питання щодо підозрюваної особи, підстав повідомлення про підозру та інформації, яка має міститись у такому повідомленні. Окрема увага приділяється дослідженню процедурного механізму оскарження повідомлення про підозру: від подання скарги (її змісту та правових підстав), отримання ухвали про розгляд скарги та її виконання.

У статті зазначаються можливі підстави для відмови у винесенні рішення у справі та етичні проблеми, які виникають в суді під час вирішення скарги на повідомлення про підозру. Доцільним є розгляд судової практики в розрізі оскарження повідомлення про підозру.

Ключові слова: повідомлення про підозру, підозрюваний, слідчий суддя, кримінальне провадження, досудове розслідування, оскарження повідомлення про підозру, скарга, Єдиний реєстр досудових розслідувань.

Резюме

Муляр Г.В., Ховпун А.С., Часова Т.А. Механизм обжалования уведомления о подозрении как способ защиты прав подозреваемого лица.

В научной статье рассматривается вопрос о сообщении лицу о подозрении, а именно: обжалование такого решения подозреваемым, защитником или его законным представителем. Освещаются вопросы относительно подозреваемого лица, основанный сообщения о подозрении и информации, которая должна содержаться в уведомлении. Особое внимание уделяется исследованию процедурного механизма обжалования уведомления о подозрении от подачи жалобы (ее содержания и правовых оснований), получение решения о рассмотрении жалобы, а также ее выполнения.

В статье отмечаются возможные основания для отказа в вынесении решения по делу и этические проблемы, возникающие в суде при решении жалобы на уведомление о подозрении. Целесообразным является рассмотрение судебной практики в разрезе обжалования уведомления о подозрении.

Ключевые слова: сообщение о подозрении, подозреваемый, следственный судья, уголовное производство, досудебное расследование, обжалование уведомления о подозрении, жалоба, Единый реестр досудебных расследований.

Summary

Galyna Muliar, Oleksii Khovpun, Tetiana Chasova. The mechanism for contesting the notification of suspicion as a means of protecting the rights of a suspect.

The possibility of contesting such a procedural document as a notification of suspicion has become an issue actively debated among scholars and practitioners. Taking a decision to make the notification of suspicion is an important step in the pre-trial investigation stage, which enables to confirm or deny a person's guilt and to prosecute him or her for criminal offences on the basis of the evidence collected. The ungrounded conclusions of the prosecution and of the court regarding the acquisition of the status of the suspect indicate that the rights and legitimate interests of the suspect have been violated and, subsequently, have corresponding consequences.

Contesting the notification of suspicion is an instrument to protect the rights of the suspect. The changes to the Criminal Procedure Code (CPC) in March 2018 enabled the person, notified of suspicion under Art. 276-279 of the CPC and granted the status of the suspected person (Art. 42 of the CPC), to decide on contesting this notification.

Investigators and prosecutors, abusing their authority, may unreasonably notify a person of suspicion, by which putting pressure on him or her. Subsequently, the decision on this person will be made in the court, and those who have made the notification of suspicion will not be held accountable for it in case of acquittal.

The institute of contesting the notification of suspicion, if applied properly, can become an effective remedy for the suspected person. The norm in this regard is quite new, so it is relevant to study the procedural mechanism of applying it: writing a complaint, filing it, considering it, rendering a decision and executing a decision. The investigator or prosecutor, in the event of receiving a decision to cancel a notification of suspicion, may address the deficiencies provided in the decision and resubmit the notification. This is why resolving the issue of contesting the notification of suspicion is an important step in ensuring the rights of the suspect.

The main grounds for cancelling suspicion include the following: divergent dates, names, or circumstances of the case, contradictions in the testimony, improper service of the notification of suspicion, the absence of signatures of officials notifying suspicion, non-clarified procedural rights and so forth.

Key words: notification of suspicion, suspect, investigating judge, criminal proceedings, pre-trial investigation, contest of the notification of suspicion, complaint, Unified Register of Pre-trial Investigations.